

HƏYATIMDAN SƏHİFƏLƏR

*Ölümlərdən, bölümlərdən,
zülümlərdən keçən yollar*

Oğul gözləyirdilər
Mən üçüncü qız oldum. .
Oğul gözləyən evdə
Sanmayın ucuz oldum.
Atam gəlib arandan
Bir qoç qurbanı kəsmis,
Anamın dərdlərini
Azaltmağa tələsmiş.
Nənəm, gözəl Xanımqız
Her körpənin öz bəxti
Öz qisməti var, demiş.
Bəlkə edəcək bu qız,
Səni bəxtiyar, demiş.

Beşiyim yırğalanmış
Nənəm, babam yaylağı,
İgidlərin oylağı
Ağqayanın döşündə.
El arana köçəndə
Karqaya meşəsində.
Ağlayanda susmuşam
Bülbüllər ötüşəndə,
Qırqovulların səsi
O meşəyə düşəndə
Anam deyərdi sən də:
Öz "qığıltı" səsini,
O səslərə qatardın,
Quşların "laylasıyla"
Xumarlanıb yatardın.
Ayağın yer tutanda
Yerə sığışmadın sən.
İlk addımı atanda
Sənin oldu bu aləm...
Qorxmayıb oddan, sudan,
Dinçlik bilmedin bir an.
Yıxıldın, ağlamadın,
Əzildin, ağlamadın,
"Haşarı" qaldı adın.
Ağacların budağı
Sənə yelləncək
oldu,

Sevdiñ gülü, yarpağı,
Dünyanı sevinclə doldu...
Dilin söz tutan zaman
Evdə sənin adına
Kimi "qaranquş" dedi,
Kimi "kəpənək" dedi,
Kimi "sirindil" dedi.
Atan isə adına
Ay qızım, "bülbul" dedi.
Sən sübhünü quşlardan
Çox-çox erkən açardın.
Yatağından astaca
Durub, çölə qaçardın.
Yazda kəpənək kimi
Ciçəklər dünyasında
Hey uçardın, uçardın...
Qışda qırov görərdik
Saçlarıında hər səhər,
Dodağında nəğmələr.

II

İlk uşaqliq şadlığım,
Bu dünya qəmlərindən,
Dərdlərdən azadlığım
Mənim burada bitdi
Bir köçəri quş kimi
Sevinclər uçdu, getdi,
Bir də dönmədi geri.
Ureyimi dağladı
Şəhid ata kədəri.
Feodal dünyasında
Tamah yurdlar uçurdu.

III

Gəldi 17-ci il.
Rus çarı taxtdan düşdü,
Bütün alam dayışdı.
Azadlığa səslədi.
Millət qədri bilənlər
Bizim məhkum milləti,
Qazanmaqçün təzədən
Biz itmiş hürriyyəti
Azad dövlət yaratdıq.
Sevindik, azadlığa,

Biz xoş günlərə çatdıq.
Ancaq bu azadlığın
Çox dar oldu meydanı,
Millət xadimlərinin
Əfsus, töküldü qanı.

IV

Bizə iki tərəfdən
Hücum eylədi yağı,
Gürcü menşevikləri
Erməni daşnakları
Bölmək üçün tələsdi
Bu bəhərli torpağı.
Kəndlərimiz üstünə
Güllə yağışı yağdı,
Top mərmisi töküldü.
Avey dağın o günlər
Daş sinəsi söküldü.
Ancaq yağı bilmədi
Azərbaycan xalqının
Qoçaq oğulları var,
O azğın daşnaklara
Onda "dərs" verdi onlar:
Cərgə-cərgə durdular
Adi tüfənglər ilə
Topları susdurdular.

Düşmən ala bilmədi
İstədiyini bizdən.
Sonra güclü bir ordu
Gəlib çatdı " Mərkəz" dən.
Son qoyuldu xalqımın
Milli azadlığına,
Əbədi bir "fatihə"
Oxundu sadlığına.

Ölümlər başlandı.
"Bölümlər" xoşlandı,
Gördük o qanundaki
Toplu, tüfəngli zoru:
Şömsəddini, Qafani,
Göycəni, Zəngəzuru
Erməniyə verdilər.
Təzə bölgələr üçün
Gizli tədbir gördülər:

Əskipara Yaylağı-
Kəndi, meşəsi, dağı,
Kəmərlinin torpağı,
Erməniyə verildi
Biz çox idik,
Azaldıq.
Az çoxaldı, dirildi.
Bu oldu inqilabın
Bizə ən ilk töhfəsi.
Millətimin haqqını
Tələb eyləyənlərin
Tez susduruldu səsi.

30-cu illərin
Dərdini yazmır qələm,
Şeirə, sözə sığışmır
Xalqıma üz verən qəm.
Bir ağsaqqal qocanın
Evimdə bir şəkli var,
Hər baxanda o şəklə
Ölüm gəlmir ki, öləm.
Sinəmdən od püskürür,
Yanğımı yoxdur görənlər
Məzarı qum çölündə,
Qazaxıstanda qaldı.
O illərin ağrısı
Urəkdə, canda qaldı.

37-ci ilin
Dərdinə dərd çatarmı:
Bəşərin tarixində
Belə bir zülüm varmı?
Bizim bu illər boyu
Nələr çəkdi başımız:
Bu doxsanın qışında
Qara bayraqlar üstə
Töküldü göz yaşımız.
Qanlı lövhələr yazıb
İllərlə yaddaşımız.
Üç ünvanlı, serhədli,
Üç bayraqlı olduq biz.
Dilim-dilim bölündü
Bu zəngin vətənimiz.
Müharibə də gördük,
Qanlı döyüş illəri,
Qarşıladiq göz yaşlı

Cəbhələrdən ayaqsız,
əlsiz, qolsuz,
Dili lal, kor gələn əlilləri
Elə mərdlər yetirdik,
Elə ərler itirdik,
Sinəmizdə dərd əkib,
Qəm gülləri bitirdik.
İllərlə yol gözlədi
İntizar gözlərimiz,
Əsgər paltarı geydi
Nişanlı qızlarımız
Ah, mən nələr görmüşəm
Altı yaşımdan bəri.
Şükür, səksən yaşında
Bu azadlıq xəbəri
Dərdlər əymiş qəddimi
Moni qanadlandırdı,
Ürəyimdə azadlıq
Məsəlləri yandırdı.

Dünyada ən böyük dərd
Millət dərdiymiş demək.
Millət üçün yaşayıb,
Millətçün ölmək gərəkdir.

Anam öldü, ölmədim,
Ancaq illər uzununu
Heç bir şadlıq yenmədi
Qəlbimdəki hüznü
Atam öldü, ölmədim,
Fəryad etdi ürəyim
Ancaq illər uzununu.
Öldü babam, nənəm də,
Bu yoxluğun atəşi
Heç sönmədi sinəmdə
İki bacı, bir ana
Biz dünyada qaldıq tək.
Halal zəhmətimizlə
Qazandıq halal çörək.
Oldu yaxşı günümüz,
Yaman günlərimiz də.
Qaldıq sanki avarsız,
Fırtınalı denizdə
Yıxılmağa qoymadı
Ancaq, namus, ar bizi,
Biz yıxılmış görseydik

Bu dođma ölkemizi
Allah bilir, bu dærdæ
Bizdæ dözüm olmazdı,
Qələm gördüklerimin
Yüzdæ birini yazdı.